

KURUCULAR

Türkiye İşçi Partisinin Kurucuları şunlardır :

KEMAL TÜRKLER - Himmet - 1926 - T.C. Denizli - Sendikacı Ma
İşçisi - Cağaloğlu, Nuruosmaniye Cad. No. 38 - İstanbul.

AVNİ ERAKALIN — Abdurrahman - 1341 - T.C. İstanbul - Sen-
dikacı, Tekstil İşçisi - Nişantaşı Baytar Ahmet Efendi Sok. No.69
İstanbul.

ŞABAN YILDIZ — Abdurrahman - 1333 - T.C. - Naslıç - Sen-
dikacı, Tekstil İşçisi - Edirnekapı Salma Tomruk Cad. 106 - İstan-
bul.

İBRAHİM GÜZELCE — İsmail - 1338 - İstanbul - T.C. - Taş-
kasap Nevbahar Mah. Darüşşafa Sok. No. 38 Oğuzer Ap. Kat 2, İs-
tanbul - Matbaa işçisi.

RIZA KUAS — İsa - 1926 - Kocaeli, Hendek - T.C. - Samatya
Bestekâr Hakkı Bey Sok. No. 11 İstanbul - Lâstik işçisi, Sendikacı.

KEMAL NEBİOĞLU — Cemal - 1926 - Pazar - T.C. Şişli Perihan Sok.
No. 5 Kat 2 İstanbul - Garson, Sendikacı.

SALİH KARABAY — Bayram - 1321 - Van - T.C. Sultan Ahmet
Sıfâ Hamamı Yeğen Sok. No. 16. İstanbul, Matbaa işçisi, Sendikacı,

İBRAHİM DENİZCİER — Ahmet - İstanbul - 1339 - T.C. - Me-
cidiyeköy Kar Kuyusu Bira Kooperatifi İşçi Evleri - İstanbul, Nak-
liye işçisi - Sendikacı.

ADNAN ARKIN — Mehmet - 1327 - İstanbul - T.C. - Şehzade-
başı, Bozdoğan Kemerî Süleymaniye Cad. No. 3/2 İstanbul - Şoför.

NOT : Kurucular arasında bulunan Ahmet Muşlu, Saffet Gök-
süzöğlü ve Hüseyin Uslubaş partiden ayrılmışlardır.

Türkiye İşçi Partisi

Genel Merkezi

ANKARA

Türkiye İşçi Partisi

T Ü Z Ü Ğ Ü

Fiyatı 50 kuruş

Bu tüzük Türkiye İşçi Partisinin 1964 Yılı 9 ve 10 Şubat günleri İzmir'de toplanan Birinci Büyük Kongresince yapılmış değişikliklerle ve Genel Yönetim Kurulunun, yeni partiler Kanununa göre yaptığı düzeltmelerle ve olağanüstü Büyük kongrenin 10. maddede yaptığı değişikliklerle yeniden basılmıştır.

6. BASKI

Ulusöğlü Matbaası
1967 — ANKARA

MADDE 57 — Her kurul ve organ kanunun emrettiği ve görevleriyle ilgili defterleri, özellikle bir karar defteri, bir üye kayıt defteri, bir gelen giden yazılar defteri, bir demirbaş eşya defteri, bir gelir-gider defteri, bir görevli üye devam defteri tutar. Bilanço ve kesin hesap defteri sadece Merkez Yürütme Kurulunca tutulur.

Karar defteri, ilgili organın ve kurulun kararlarını tarih ve numara sırasıyla ihtiva eder, Karar altları, kararın alınmasında oylamaya katılanlar tarafından önce adları yazılmak suretiyle imzalanır. Kongrede alınan kararları da ihtiva etmesi gereken kongre tutanak özetlerinin altı başkanlık divanı üyelerince imzalanır.

Gelen ve gönderilen evrak, tarih ve numara sırasıyla gelen giden evrak defterine kaydedilir ve gelen evrakın asılları ile gönderilen evrakın örnekleri bu tarih ve numaralar altında dosyalarda saklanırlar.

Parti adına elde edilen gelirin aldığı ve yapılan harcamaların da ne gibi işlere veyelere harcılandığı ilgili defterlere sıra ile ve müsbet evrakı belirtecek şekilde geçirilir.

Üye defteri ve Gelir ve gider defterlerinin sayfaları ve kaç sayfadandır ibaret oldukları noterce tasdik olunur.

Partiye giriş işlemlerini gösteren üye giriş beyannamelerinin birer örneği ilçe ve il kademesinde ayrı bir dosyada saklanır.

MADDE 58 — Değişik kademelerdeki kongrede tabii üye olarak bulunan yönetim kurulları üyeleri, mensup oldukları kurulun ibrası için yapılan oylamaya katılamazlar.

MADDE 59 — a) Partinin haysiyet divanlarında görev alanlar, —Kongre, Türkiye Büyük Millet Meclisindeki gruplar, il genel meclisi ve belediye meclislerindeki gruplar üyelikleri hariç diğer organ, kurul ve görevlerinde bulunamazlar. Bu kimseler, partiye bir hizmet bağıyla bağlı olamazlar ve Partiden hiçbir suretle ayrılmazlar.

b) Belli bir Haysiyet Divanında görev alan bir üye, bir diğer Haysiyet Divanında görev alamaz.

c) İl veya ilçe yönetim kurullarından birinde üye olan bir kimse diğer bir il veya ilçe yönetim kurulunda üye olamaz. İl ve ilçe başkanları için de durum aynıdır.

MADDE 60 — Partinin feshi halinde parti malları ve mevcudu, fesih kararını verecek kongre tarafından tayin edilen, kamu yararına derneklerden birine veya Hazineye devrolunur.

Kurulu, bunların söz konusu listelerde kaçınca sırada bulunacaklarını da serbestçe tesbit eder. Bu fıkradaki işlemler tamamlanmadan önce, ilgili il yönetim kurulunun istişari mütalâsı alınır.

Bir seçim çevresinde Partinin göstermesi gereken aday sayısından az istekli bulunması halinde, adaylar, Merkez Yürütme Kurulunca tesbit edilebilir.

Her hangi bir sebeple ön seçimlerde tamamlanamayan aday sakad kadar aday veya ön seçim suretiyle kanunda gösterilen süre içinde Yüksek Seçim Yürütme Kurulunca gösterilir.

Özel kanunlarına göre yapılacak diğer seçimlerde, aday tesbiti işi, kanun, tüzük ve yönetmeik uyarınca açıklanır,

BÖLÜM X

Ortak Hükümler

MADDE 52 — Parti organları birbirine kademeli olarak bağlıdır. Bir üst organın kararı bütün alt organları bağlar, Her organ kendi kademesinde aldığı kararlar ancak kendinden aşağı organları bağlar. Her üst kademedeki organ alt kademedeki organları denetler.

MADDE 53 — Partinin bütün organlarında görevli bulunanlardan yarısının kendisi üretim araçlarına sahip olmadığı için emek gücünü üretim aracı sahiplerine satarak yaşayanlar veya işçi sendikaları yönetim organlarında görevli bulunan üyeler arasından seçilmiş olması gözetilir. Yönetim organları kongrelere sunulacak aday listeleri, bu esasa göre tertiplenir; Kongreler de delege ve organları bu esastan ilham alarak seçerler.

MADDE 54 — Parti Yönetim Kurullarının başlıca görevlerinden biri de parti üyelerini ve işçi sınıfı ile bütün emekçi halk yığınları parti programının ışığında eğitmek, yurt ve dünya meseleleri hakkında aydınlatmaktır.

Bu görevin nasıl yerine getirileceğini Merkez Yürütme Kurulu yönetmelikler ve bildirilerle açıklar.

MADDE 55 — Tüzükte aksi yazılı olmadıkça parti organlarının toplantı kararlarında salt çoğunluk aranır. Eşitlik halinde başkanın katıldığı taraf çoğunluğu sağlar.

MADDE 56 — Özur bildirmeksizin üst üste 2 defa toplantı gelmeyen ve yıl içinde 7 toplantıya özürsüz olarak gelmeyen üye bağlı bulunduğu kuruldan istifa etmiş sayılır.

A T A T Ü R K Diyor ki :

Biz hayatını, bağımsızlığını korumak için çalışan emekçileriz, zavallı bir halkız. Ne olduğumuzu bilelim. Kurtulmak, yaşamak için çalışan ve çalışmak zorunda olan bir halkız! Bundan dolayı her birimizin hakkı vardır, yetkisi vardır. Fakat çalışmakla bir hakkı elde ederiz. Yoksa sırt üstü yatmak ve hayatını çalışmadan geçirmek isteyen insanların bizim toplumumuz içerisinde yeri yoktur, hakkı yoktur! O halde söyleyiniz efendiler! Halkçılık toplum düzeni emeğine, hukukuna dayandırmak isteyen bir sosyal doktrindir. Efendiler! Biz bu hakkımızı korumak, bağımsızlığımızı güven altında bulundurabilmek için, toptan, milletçe bizi mahvetmek isteyen emperyalizme karşı ve bizi yutmak isteyen kapitalizme karşı milletçe savaşmayı uygun gören bir doktrini izleyen insanlarız.

1 Aralık 1921 — ANKARA

B Ö L Ü M I

A — AD ve MERKEZ

MADDE 1 — Türkiye İşçi Partisi Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre kurulmuş siyasi bir örgüttür. Merkezi şimdilik İstanbul'dadır. Genel Yönetim Kurulu kararı ile Ankara'ya götürülebilir.

(Not : Genel Yönetim Kurulu'nun 24.11.1966 gün ve 1/4 sayılı kararile Genel Merkez Ankara'ya nakledilmiştir.)

B — KARAKTER ve AMAÇ

MADDE 2 — Partinin karakteri : Türkiye İşçi Partisi Türk işçi sınıfının ve onun demokratik öncülüğü etrafından toplanmış bütün emekçi sınıf ve tabakaların (Irgat ve küçük köylerin, aylıklı ve ücretlilerin zanaatkarların, küçük esnaf ve dar gelirli serbest meslek sahipleri ile ilerici gençliğin ve toplumcu aydınların) kanun yolundan iktidara yürüten, siyasi teşkilatıdır.

T.İ.P., Yurt ve Dünya olaylarını Türk işçi sınıfı ve emekçi halk yığınları açısından değerlendirir; onların menfaatlerini savunur; halk ve hürriyetlerinin gerçekleştirilmesi için mücadele eder.

Ulusun büyük çoğunluğunu meydana getiren emekçi halk yığınları, bütün zenginliklerin, bütün değerlerin gerçek yaratıcısı, sosyal gelişmenin biricik itici kuvvetidir. Üstelik bu işin ağır yükünü de onlar taşırlar. Bundan dolayı emekçi halk yığınlarını, hak, hürriyet ve menfaatleri için mücadele etmek, aslında Türk ulusunun bütününün hakları, hürriyetleri ve yüksek menfaatleri için mücadele etmektir.

T.İ.P., ırk, din, mezhep, deri rengi, kadın-erkek ayırımı gözetmeden ve hangi sınıftan gelirse gelsin, parti program ve tüzüğünü benimsemiş, emekten yana olan bütün yurttaşlara saflarını açık tutar.

MADDE 3 — Partinin amacı : T.İ.P.'nin amacı, Anayasa ve kanunların tanıdığı hak ve hürriyetlere dayanarak, programında açıklanan esasları gerçekleştirmektir.

Türkiye'nin ileri bir toplum haline getirilmesi işi ile, emekçi halk yığınlarının yurt işlerinde söz ve karar sahibi olmaları, insanca yaşama şartlarına kavuşmaları işi, bir tek dâvanın birbirine bağlı bölümleridir; biri gerçekleştirilmeden öteki gerçekleştirilemez. Çünkü emekçi halk yığınlarının insanca yaşama şartlarına kavuşmaktan doğan inanılı ve şevkli çabası sağlanmadıkça Türkiye kalkınamaz, çağdaş medeniyete ulaşamaz. Bu gerçeği iyice kavrayan T.İ.P.'nin prog

bit evrak, kademelerce beş yıl süreyle saklanır. Yüz liraya kadar (yüz lira dahil) harcamarın müsbit evrakile tevsiği zorunda değildir. Ancak, miktarı ne olursa olsun bütün harcamaların yetkili yönetim kurulunun veya merciinin kararına dayanması şarttır.

Parti teşkilatı, bağlı buldukları üst kademeye gelir ve giderleri hakkında altı ayda bir hesap vermekle yükümlüdür.

Teşkilat kademeleri tarafından Parti tüzel kişiliği adına bağita girişilmesine ve yüküm yüklenilmesine ilişkin esaslar Merkez Yürütme Kurulunca tesbit olunur. Bu esaslara aykırı olarak teşkilat kademelerince girişilen bağit ve yüklemelerden Parti tüzel kişiliği hiçbir suretle sorumlu tutulamaz; bu taktirde sorumluluk bağita girişen veya yükümü yüklenen kişi veya kişilere aittir.

B — DENETÇİLER

MADDE 50 — Mali işleri denetlemek üzere merkezde Genel Yönetim Kurulu 3 - 5 , il ve ilçelerde kendi kongreleri 1 - 3 denetçi seçer. **Denetçiler 6 ayda bir, bir üst kademe Yönetim Kurulu 3 - ; il ve ilçelerde kendi kongreleri 1 - 3 denetçi seçer.**

Denetçiler 6 ayda bir, bir üst kademe Yönetim Kurullarına alt kademenin işlemleri hakkında rapor verirler.

Merkezde bu rapor Genel Yönetim Kuruluna verilir; ayrıca merkez deneticileri Büyük Kongreye; il ilçe denetçileri de kendi kongrelerine malî işler hakkında rapor sunarlar.

Merkezdeki denetçiler diğer denetçilerin üstüdür.

BÖLÜM IX

Seçimlerde Adayların Tesbiti

MADDE 51 — Partinin seçime katılacağı illerdeki milletvekilli ve senato üyesi aday listeleri, kanun, tüzük ve yönetmelikler uyarınca yapılacak ön seçimler sonunda tesbit edilir ve sıraları belirtilir.

Partinin seçime katılacağı illerde göstereceği milletvekili ve senato üyesi adayları toplamının, kanunca belirtilen enyüksek miktarını Merkez Yürütme Kurulu seçer. Bu adayların hangi seçim çevresinde yer alacakları milletvekili seçimlerinde o seçim çevresinin çıkaracağı milletvekili sayısının 1/6'sını geçmemek, senato seçimlerinde o seçim çevresinin çıkaracağı senatör sayısının 1/3 ünü geçmemek ve her iki halde de istenilen seçim çevresinde asgari 1 kişi olmak üzere Merkez Yürütme Kurulunca serbesçe tayin edilir. Ayrıca Merkez Yürütme

durumda olmadığını tesbit ederse, aidat yükümünü asgari hadde kadar azaltabilir.

T.B.M.M. üyelerinin aidatı: Bunların ne miktar aidat ödeyeceği ve bu suretle toplanan paraların ne miktarının grup faaliyetlerine ve ne miktarının Genel Merkeze ayrılacağı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubu kararıyla belli edilir.

Yukarda (c) fıkrasında yazılı özel aidat yönetmelikle düzenlenir.

Yukarda (d), (e) ve (f) fıkralarında gösterilen satış bedelleri Merkez Yürütme Kurulu kararıyla düzenlenir.

Parti lokallerinin işletilmesinden ve parti kitaplıklarına girişten sağlanacak gelirler, benzeri yerlerdeki bedel ve ücretler dikkate alınarak, ilgili organların yapacakları tarifelere bağlanır.

Kanunun yasaklamadığı tüzel ve gerçek kişilerden her kademe organınca bağış ve kredi alınabilir. Gerçek ve tüzel kişilerin her birinin Parti tüzel kişiliğine yaptığı bağışların toplamı aynı yıl içinde beş bin lirayı geçemez.

Gelir makbuzları :

MADDE 48 — Partinin gelirleri, parti tüzel kişiliği adına makbuz karşılığında alınır. Makbuzlar Merkez yürütme Kurulunca bastırılır ve teşkilata dağıtılır.

Parti teşkilât kademeleri, kullandıkları makbuzların dip koçanlarını Merkez Yürütme Kuruluna iade etmek zorundadırlar. İade edilmeyen makbuz dip koçanları dolayısıyla, teşkilât kademeleri, Merkez Yürütme Kuruluna karşı mali sorumluluk taşırlar. Makbuzların asıl kısımları ile dip koçanları da aynı müteselsil numara bulunur. Makbuz dip koçanlarının Genel merkezde saklanma süresi beş yıldır.

Gelirin sağlandığı kimsenin adı, soyadı ve adresi makbuz dip koçanında açıkça belirtilir.

Harcamada usul ve mali sorumluluk :

MADDE 49 — Alt kademelerin gelirlerinden ne miktarının üst kademelere ödeneceği Merkez yürütme Kurulunca belirtilir.

Parti paraları, gündelik harcamaların gerektireceği miktarın dışında bankalarda durur. Yönetim Kurulları başkan ve saymanlarının birlikte imzaları ile bu paralar çekilir.

Harcamalar Parti tüzel kişiliği adına yapılır. Harcamalara ait müs

ramında amacı, özet olarak şudur :

İşçi sınıfını ve bütün emekçi halk yığınlarını, eğitip aydınlatarak, ulusal kalkınma ve ilerlemenin bilinçli kuvveti haline getirmek;

Anayasa teminatı altında olan hak ve hürriyetine sahip çıkacak işçi sınıfının ve emekçi halk yığınlarının, yurt işlerinde söz sahibi olmasını sağlamakla, büyük toprak sahiplerinin ve şehirli büyük sermayecilerin, demokratik rejimi aksatan, ekonomik kalkınmayı, sosyal ve kültürel gelişmeyi frenleyen sosyal adalet ve güvenliğe karşı koyan, zararlı nüfuz ve hâkimiyetlerini önlemek;

Sanayileşmeye öncelik veren plânlı, emekten yana ve emekçi halk yığınlarının iştiraki ile işleyen bir devletçiliğin, ulusal ekonomide, sosyal ve kültürel hayatımızda düzenleyici ve yönetici temel kuvvet olmasını sağlamak;

Özel sektörü, ulusal ekonominin genel plâna bağlı yararlı bir kesimi haline getirmek;

Ve böylece siyasi demokrasiye ekonomik ve sosyal bir öz kazandırarak, daha ileri bir toplum düzenine demokratik yoldan geçiş şartlarını hazırlamak;

Bu maksatla :

a) Ulusal Ekonomide kilit taşı vazifesi görenlerden başlayarak ve ekonomik kalkınma ve ilerlemenin gerekli kıldığı bir sıra izleyerek, büyük üretim ve mübadele araçlarını devletleştirmek;

b) Kurulmamış temel sanayi kollarını devlet eli ile, devlet malı olarak kurmak ve işletmek;

c) Topraksız veya az topraklı köylüyü topraklandırmak ve en yeni araçlarla, en ileri teknikle donatarak, en verimli işletmecilik sistemi içinde (devlet nümune çiftliklerine, üretim kooperatiflerine ve özel işletmeciliğe yer veren bir sistem içinde), çalışmasını sağlamak; şehirle köy arasındaki, köyün geri kalmasına sebep olan temel ayrımları gidermek;

ç) Sanayi ve tarımda kalkınıp ilerleme, belirli bir eğitimden geçmiş emek gücüne ve kadrolara ihtiyaç gösterdiğinden, genel ve teknik eğitimi ekonomik kalkınmaya paralel olarak ivedilikle yaymak ve iletirmek;

d) Ekonomik kalkınma ve kültürel ilerleme birbirini karşılıklı

olarak etkilediğine ve amaç sadece üretimde verimi arttırmak ol-
mayıp, kafa işçiliği ile kol işçiliği arasındaki ayrımları kaldırarak,
bütün yurttaşların kişiliklerini sonununa kadar geliştirmelerini sağ-
lamak olduğuna göre, halk yığınlarının yaratıcısı güçlerini açığa çı-
karacak kültür çalışmalarına hız vermek; yurt ölçüsünde kültür mer-
kezleri kurmak;

e) Herkesi iş-güç sahibi etmek; işsizliğe kesinlikle son vermek
ve Ulusal gelirin dağıtımında **emeğe göre gelir** ilkesini hâkim kılmak;
yani herkese yaptığı işe göre ücret, aylık ve gelir sağlamak;

f) Ulusal varlığımızı ve bağımsızlığımızı her şeyin üstünde tut-
tan ve bütün devletlerle eşitlik içinde dostluk münasebetleri kurma-
yı amaç bilen, Birleşmiş Milletler Anayasasına bağlı, Kurtuluş Sa-
vaşı Türkiye'sine yaraşır, barışçı bir dış politika savunmak;

Böylece Ulusal üretimi, ağır sanayi ve ileri teknik temeli üye-
inde toplumun ve emekçi halk yığınının boyuna artan her türlü
ihtiyaçlarını karşılamak için hazırlanmış bir genel plâna göre, ahenk-
li biçimde geliştirmek;

Ve **İNSANIN İNSAN TARAFINDAN SÖMÜRÜLMESİ SİSTE-
MİNE SON VERİP**, Türkiye'yi, halkı artık Yurt işlerinde gerçekten
söz ve karar sahibi olan ve kardeşçe dayanışarak, işbirliği ederek
hürriyet ve eşitlik içinde, her bakımdan insanca, dopdolu yaşayan,
medeniyeti ve kültürü ileri, tam bağımsız, insanlığın hizmetinde, ba-
rışçı, tam demokratik bir ülke haline getirmektedir.

Halkın oyu ile kanun yolundan iktidara gelen T.İ.P., halkın oyu-
nu kaybedince, yine kanun yolundan iktidardan çekilir.

B Ö L Ü M I I

A — ÜYELİK

Üyelğe giriş şartları :

MADDE 4 — Üyelik için gerekli şartlar şunlardır :

- Türk vatandaşı, reşit ve siyasî partilere girme haklarına sa-
hip olmak;
- Aidat ödemeyi taahhüt etmek (aidat ayda en az 100 kuruş-
tur. Merkez Yürütme Kurulu en az aidat haddini her yıl yeniden ta-
yin eder; en yüksek aidat yılda 1200 liradır.)
- Başka bir siyasî partide kayıtlı olmamak.

Usül :

yetkisi Büyük Kongreye ait olan müracaatlar, daha önce Genel Yö-
netim Kuruluna sunulurarak, Kurulun bu konudaki raporu ile birlik-
te Büyük Kongrenin gündemine alınır. Büyük Kongrece kurulan
komisyon, müracaatı ve Genel Yönetim Kurulunun raporunu ince-
leyerek bir rapor hazırlar. Büyük Kongre bu rapor üzerinde bir ka-
rara varır.

Af dileği reddedilen ilgili, müracaatlarının üzerinden bir tam yıl
geçmeden müracaatını yenileyemez.

B Ö L Ü M VIII

A — PARTİNİN GELİRLERİ

MADDE 47 — Partinin sağlayabileceği gelirlerin çeşitleri aşa-
ğıda gösterilmiştir.

- Parti üyelerinden alınan aidat;
- Partiye mensup Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinden
alınan aidat;
- Adaylık için başvuruhanlardan ön seçime veya yoklamaya gir-
meden önce alınan özel aidat;
- Parti yayınlarının satış bedelleri ;
- Parti bayrağı, flâması, rozeti ve benzeri rumuzlarının satı-
şından sağlanan gelirler;
- Parti kimlik kartlarının ve parti makbuz, defter ve kâğıt-
larının sağlanması karşılığında alınan paralar;
- Parti lokallerinin işletilmesinden elde edilen gelirler;
- Partice tertiplenen balo, eğlence, müsamere, konser, spor
müsabakası ve konferans gibi faaliyetlerden sağlanan gelirler;
- Parti mameketinden elde edilen gelirler;
- Bağışlar;
- Krediler;
- Kanuna ve yasama meclisleri içi tüzüklerine göre Devletçe
sağlanan yardımlar,

Aidat : Ayda en az 100 kuruştur. Merkez Yürütme Kurulu en
az aidat haddini her yıl yeniden tayin eder, en yüksek aidat yılda
1200 liradır. Parti üyesi, vermeyi kabul ettiği aidatın miktarını,
kanuna ve parti tüzüğüne uygun olmak şartıyla, kayıtlı bulunduğu
ilçe başkanlığına yazıyla bildirerek artırabilir. Aidatı alan ilçe yö-
netim kurulu, parti üyesinin, vermeyi kabul ettiği aidatı ödeyecek

rını vermiş olan yönetim kuruluna bizzat veya iadeli taahhütlü mektupla tebliğ olunur.

G — İtiraz müddeti ve itirazın incelenmesi :

İl Haysiyet Divanlarınca parti üyeleri hakkında verilen kararlara karşı, kararın kendisine tebliğinden itibaren en geç 15 gün içinde ilgili partili veya sevk eden yönetim kurulu, kararı veren Haysiyet Divanı eliyle Merkez Haysiyet Divanına itirazda bulunarak Merkez Haysiyet Divanına gönderilir. İtiraz halinde, Merkez Haysiyet Divanı esas itibarıyla incelenmesini dosya üzerinde yapar.

H — İnfaz :

Kesinleşen disiplin cezası kararı, dosyası ile birlikte, infaz için Genel Başkanlığa gönderilir. Genel Merkezce dosya saklanır ve kararın özeti Genel Merkezdeki üye giriş beyannamesinin arkasına işlenir ve aynı şekilde işlenmek üzere ilgili il ve ilçe yönetim kurullarına ve parti görevlisine tebliğ edilir. Aynı zamanda ilçe yönetim kurulunca üye kayıt defterine de işlenir ve karar gereği yerine getirilir.

İ — Tutulacak defterler ve dosyalar :

Haysiyet Divanları tarafından kanun ve tüzüğün öngördüğü şekilde karar defteri, gelen ve giden evrak defterleri ve dosyaları tutulduğu gibi, Divana tevdi edilen her sevk istemi için bir dosya açılır. Bu dosyada sevk isteminin, bu konuda alınan kararların, davet mektuplarının ve tebliğlerinin birer sureti ve Divanca alınan ifadelerin zaptı, altı ifade veren, yazan ve başkan veya raportör tarafından imzalanmış olarak bulunur.

Af :

MADDE 36 — Kesinleşmiş karardan en az bir yıl sonra ilgili üye tarafından cezasının affı için başvurulabilir.

Af yetkisi; üyeler, parti görevlileri, ilçe ve il yönetim kurullarındaki üyeler, denetçileri, il haysiyet divanları ve mahalli meclis grupları üyeleri hakkında verilen disiplin cezaları için Merkez Yürütme Kuruluna; Genel Yönetim Kurulu ve Merkez Haysiyet Divanı ile Parlamento grupları üyeleri hakkında verilen disiplin cezaları için ise Büyük Kongreye aittir.

Af için müracaat; her iki halde de bağlı olduğu yönetim kurulu eliyle Genel Başkanlığa ilgili üye tarafından şahsen yapılır. Af

MADDE 5 — Partiye girmek isteyenlerin kaydı çalıştığı veya oturduğu ilçede yapılır. Durumunda kanunlara ve parti tüzüğüne aykırı bir husus görmezse ilçe yönetim kurulu, müracaatçının aday üye olarak kaydına karar verir; üye kayıt defterine işler; giriş beyannamesinin ilk bölümünü ilçede alıkor ve diğer iki bölümü ile yönetim kuruluna gönderir. İl yönetim kurulu, ikinci bölümü alıkor ve üçüncü bölümü Genel Merkezce sunar. Genel Merkezce onaylı «Kimlik Kartı» nun ilçesine gönderilmesiyle adayın üyeliği kesinleşir.

Üyelik her üç kademe kurullarınca sebep gösterilmeksizin reddedilebilir. Aday üyenin red kararına bir üst kademedeki itiraz hakkı vardır. Merkez Yürütme Kurulunun kararı kesindir.

Aday üyelik :

MADDE 6 — Aday üyenin adaylık süresi, müracaatından itibaren altı aydır. Bu süre içinde 5. maddede gösterilen işlemler tamamlanır. Adaylık süresi Merkez Yürütme Kurulu kararı ile ve onaylı kimlik kartının, süresi dolmadan ilçesine gönderilmesiyle kısaltılabılır.

Aday üye, adaylığı süresince parti üyelerine açık toplantılara katılabilir; fakat diğer üyelik haklarının hiçbirinden yararlanamaz ve partide resmi görev alamaz ve aidat ödemez.

Müteşebbis kurul olarak kendilerine yetki verilen vatandaşlar için bu hüküm uygulanmaz ve yetkilendirildikleri andan itibaren parti üyesi sayılırlar ve her türlü parti üyeliği hakkından yararlanırlar.

MADDE 7 — Seçmek ve seçilmek üyeni nhakkıdır. Şu kadar ki, bu hakkı kullanabilmek için, üyelerin Genel Başkanlığa mühürlü ve her yıl bağlı oldukları ilçe başkanlığınca mühürlenerek vize edilen kimlik kartını ibraz etmesi şarttır.

Parti üyesi aidatını geciktirmeksizin öder ve her yılın Ocak-Şubat ayları içinde kimlik kartını vize ettirir. Bu, partiye bağlılığın ilk maddi delilidir. Aidat boreu olan üye her kademedeki yönetim ve disiplin kurullarına seçilemez; ön seçim ve yoklamalarda aday aday olamaz.

Parti üyesi, program ve tüzüğe ve yetkili parti organlarının karar ve direktiflerine uyar ve kendisine verilecek ödevleri eksiksiz yerine getirmeye çalışır; bütün seçimlerde parti programını, amaçlarını

nı anlatmak ve benimsetmek için her fırsattan yararlanır; partiye yeni üye kazandırmak için çalışır; parti meselelerini en geniş hürriyet ile parti organları içinde tartışır, karara bağlanan bir konuda kendisi aksi görüşte olsa bile karara uygun hareket eder (Yapıcı ve objektif tenkit meseleleri aydınlatmakta ve hakikate ulaşmakta en emin yoldur. Tenkit eden de, edilen de hakikatın ortaya çıkması için birbirine yardımcı olur).

Parti üyesi parti görevinden doğan yetkilerini, kendisine veya başkalarına özel çıkar sağlamak için kullanamaz.

C — ÜYELİKTE ÇIKMA

MADDE 8 — Partiden çıkmak serbesttir. Çıkmak isteyen üye yazılı istifasını bağlı bulunduğu İlçe Yönetim Kuruluna verir, o da durumu İl eli ile Genel Merkeze bildirir.

İstifa eden üyenin yeniden partiye girebilmesi Merkez Yürütme Kurulunun kararına bağlıdır.

B Ö L Ü M I I I

Partinin organları ve teşkilât kademeleri

MADDE 9 — Partinin teşkilâtı şunlardır :

- a) Büyük Kongre;
- b) Genel Yönetim Kurulu;
- c) Merkez Yürütme Kurulu;
- d) Merkez Haysiyet Divanı;
- e) İl ve ilçe kongreleri;
- f) İl ve ilçe yönetim Kurulları;
- g) İl Haysiyet Divanları;
- h) Köy ve mahallelerdeki parti görevlileri;
- i) Türkiye Büyük Millet Meclisi Grupları;
- j) İl Genel Meclisi ve Belediye Meclisi Grupları;
- k) Gençlik ve Kadın Kolları.

Yukarıda sayılanlardan ilk yedisi aynı zamanda partinin organlarıdır.

A — BÜYÜK KONGRE

Kuruluş :

MADDE 10 — Büyük Kongre partinin en yüksek organıdır. Kararları ilân olunur. Büyük Kongre seçilmiş ve tabii delegelerden kurulur.

Genel Başkan, Genel Sekreter ve Merkez Yürütme Kurulu üyelerinin Haysiyet Divanına sevk ancak bu sıfatlarının kaldırılması mümkünür.

C — TEDBİRLER

Partiden çıkarmayı veya geçici çıkarmayı gerektiren hallerde disiplin cezası verilmesi için sevk kararı almaya yetkili olan parti organları tedbir, niteliğinde olmak üzere, Haysiyet Divanına sevk edilen üyeyi parti içindeki görevlerinden derhal uzaklaştırabilir.

D — Sevk istemi :

Sevk yetkişini haiz kurul tarafından, olayın kurulca öğrenildiğinden itibaren en geç üç ay içinde ilgili Haysiyet Divanı Başkanlığına verilmek üzere hazırlanan sevk isteminde:

- a) Sevk istemine esas olan kurul kararının tarih ve sayısı;
- b) Gerekirse Haysiyet Divanına açıklayıcı bilgi vermek üzere kurulca tayin edilen sözcünün adı, soyadı ve adresi;
- c) Hangi üye veya üyeler hakkında sevk isteminde bulunulmuşsa ad ve soyadları ile adresleri (Partice bilinen adresleri)
- d) İstenen disiplin cezasının her üye hakkında ayrı ayrı olmak üzere nevi;
- e) Olayın mahiyeti ve ispatlayıcı deliller; bulunur.

E — Divanın kararı :

Sevk istemini alan Haysiyet Divanı olayı ve delilleri inceler; gerekirse tanıkların bilgisine başvurur; sevk edilen üyeyi, adresine gönderdiği iadeli taahhütlü mektupla sözlü veya yazılı savunmasını yapmak üzere Divana davet eder. Devlet mektubunda, üye hakkındaki sevk isteminin bir sureti ile, üyenin yerinin uzaklığı ve savunmasını hazırlama süresi hesaplanarak tayin edilmiş davet tarihi bulunur. Üye davete icabettiği takdirde Divan, sözlü veya yazılı savunmasını ve varsa mukabil delillerini inceler; icabet etmediği takdirde ikinci bir davete mahal kalmaksızın dosya üzerinde incelemesini tamamlayarak karara varır. Bu kararda sevk isteminden daha ağır bir ceza verilemez.

F — Kararın tebliği :

Haysiyet Divanlarınca parti üyeleri hakkında verilen kararlar, gerekçeleriyle birlikte en geç otuz gün içinde ilgiliye ve sevk kara-

Geçici çıkarma cezasına uğrayan parti üyesi, faaliyetine katılmıyacağı parti organlarına hiçbir teklif yapamaz. Ancak bu hüküm, geçici çıkarma cezasına uğrayan parti üyesinin, parti tüzüğüne, programına, partinin diğer mevzuatına ve organlarının bağlayıcı kararlarına uyması zorunluğunu ortadan kaldırmaz. Geçici çıkarma cezasına uğrayan parti üyelerine parti içinde hiçbir görev verilemez.

B — KOĞUŞTURMA USULÜ

MADDE 44 —

A — Şikâyet hakkı :

Her üye ve her organ disiplin cezasını gerektiren olaylardan dolayı şikâyet hakkına sahiptir.

a) Olayı öğrenen üye bunu bağlı bulunduğu yönetim kuruluna bildirir. Şikâyeti yönetim kurulundan ise bir üst yönetim kuruluna başvurur.

Yönetim Kurulu şikâyetin gerçeklerine inandırıcı deliller varsa şikâyet konusunu bir karara bağlamak üzere ilgili Haysiyet Divanına veya — kendisi sevk yetkisini haiz değilse — sevk yetkisini haiz organa sunar.

b) Olayı yönetim kurullarından biri öğrenmişse ve elinde inandırıcı delilleri de varsa dosyayı gereğinin yapılması için ilgili haysiyet divanına veya — kendisi sevk yetkisini haiz değilse — sevk yetkisini haiz organa sunar.

B — Sevk yetkisi ;

a) İlçe Yönetim Kurulları, bağlı Parti görevlilerini ve üyeleri;

b) İl Yönetim Kurulları, bağlı İlçe Yönetim Kurulları üyeleri ve denetçileri ile mahalli meclis grupları üyelerini ;

c) Merkez Yürütme Kurulu, İl Yönetim kurulları ve İl Haysiyet Divanı üyeleri ile İl denetçilerini;

d) Genel Yönetim Kurulu, T.B.M.M. Grupları üyelerini ve geçici çıkarma ve çıkarma istemine münhasır kalmak üzere ve daha önceden gündeme alınmak kaydıyla — üye tam sayısının üçte iki çoğunluğunun verdiği kararlarla kendi üyelerini ve Merkez Haysiyet Divanı üyelerini; Haysiyet Divanına sevk yetkisine sahiptir. Ayrıca her organ, alt kademelerinin bu konudaki yetkilerine de sahiptir.

a) Seçilmiş delegeler İl Kongresince seçilir. İl Kongrelerce seçilecek delegelerin sayısı şöyle hesaplanır;

Kongresini yapan ile kayıtlı ve kimlik kartını onaylatmış ilk (500) e kadar üye sayısı için (4), sonra gelen yer, (200) e kadar üye sayısı için de (1) er delege o ile kayıtlı üyeler arasından seçilir. Şu kadar ki, ilk (4) delege dışında, üye sayısı ne olursa olsun, bir ilin çıkaracağı delege sayısı o ilin çıkaracağı delege sayısı o ilin çıkaracağı Milletvekili sayısını aşamaz.

İlçe teşkilâtı bulunup ta henüz İl Merkezi açılmamış İllerde;

1 — Tek ilçe mevcutsa ili temsilen kendi kongresinde,

2 — Birden fazla ilçe mevcutsa, ilçe kongrelerinde seçilen delegeleri Genel Merkez temsilcisinin çağrısı ile aralarında il kongresi mahiyetinde toplanarak,

Yukarıda yazılı oranlar içinde Büyük Kongre delegelerini seçerler.

b) Tabii delegeler: Genel Başkan, Genel Yönetim Kurulu üyeleri, Merkez Haysiyet Divanı üyeleri, parti üyesi bakanlar, milletvekilleri ve senatörlerdir. Taşdıkları sıfat dolayısıyla Büyük Kongrenin tabii delegesi olan üyelerin, ayrıca il kongrelerce delege olarak seçilmeleri caiz değildir.

Görev ve yetkileri :

MADDE 11 — Büyük Kongrenin görev ve yetkileri şunlardır :

a) Yurt ve Dünya olaylarını parti programı ışığında Türk işçi sınıfının ve emekçi halk yığınlarının menfaatleri açısından değerlendirmek;

b) Partiyi ilgilendiren bütün meseleleri ele alıp incelemek;

c) Genel Yönetim Kurulu çalışma raporunu tartışmak ve Genel Yönetim Kurulunun gelecek dönem için yapılmasını teklif ettiği işler hakkında bir karara varmak;

d) Genel Yönetim Kurulu üyelerini seçmek;

e) Merkez Haysiyet Divanı üyelerini seçmek;

f) Parti tüzüğünde veya programında, Parti amacını geriletmemek şartıyla değişiklik yapmak;

g) Hesapları incelemek, Genel Yönetim Kurulunu ibra etmek, kesin hesabı, bilânçoyu ve bütçeyi onaylamak;

h) Belirli üyeler hakkında usulüne uygun olarak bizzat yapıl-

miş af müracaatlarını inceleyerek karar vermek;

i) Partinin kendi kendini feshedebilmesi için, tüzüğe göre kongreye katılması gereken üyelerin en az 2/3 sinin kongrede bulunması ve bunların feshe karar vermesi şarttır.

Bu suretle çoğunluk sağlanmadığı takdirde ikinci toplantıda mevcudun 2/3 sinin ittifakı ile fesih kararı alınabilir.

Toplanması :

MADDE 12 — Büyük Kongrenin toplantıya çağırılması ve toplantılarında Cemiyetler Kanunu hükümleri uygulanır. Büyük Kongre olağan olarak iki yılda bir toplanır.

Toplantıların yeri, günü ve gündemini Genel Yönetim Kurulu kararlaştırır. Partinin tüzük ve programında değişiklik yapılmasına dair teklifleri ve toplum ve Devlet düzenini veya kamu faaliyetlerini yahut parti politikası ilgilendiren konularda karar alınmasına dair teklifleri karara bağlamak için, bunların Genel Başkan ve Genel Yönetim Kurulu veya Büyük Kongre delegelerinin en az yirmide biri tarafından ileri sürülmüş olması gerekir. Bu teklifler, Büyük Kongrece seçilecek bir komisyonda görüşüldükten sonra Büyük Kongre komisyon raporunu inceler.

İlk toplantıda gerekli delege tam sayısının çoğunluğu sağlanmazsa toplantı ertesi gün aynı yerde ve saatte çoğunluk aranmaksızın yapılır (Bu husus ilk ilanda bildirilir.)

Çağırma Usulü :

MADDE 13 — Merkez Yürütme Kurulu, Büyük Kongresinin olağan toplantılarının yerini, gününü ve gündemini, toplantı gününden en az 2 ay önce teşkilâta bildirir; olağanüstü toplantılar için bu müddet iki haftadır.

Olağanüstü toplantılar, Genel Başkanın veya Genel Yönetim Kurulunun yahut Büyük Kongre delegelerinin en az 1/5'inin yazılı istemi üzerine yapılır. Bu istekler Merkez Yürütme Kuruluna bildirilir ve kurul bir ay içinde Büyük Kongreyi olağanüstü toplantıya çağırır.

B — GENEL YÖNETİM KURULU

Kuruluş :

MADDE 14 — Genel Yönetim Kurulu büyük kongre tarafından

MADDE 42 — Mahalli meclis grupları : Mahalli meclislerdeki partiye kayıtlı üyeler bir grup teşkil ederler. Bunlar, iki kişiden fazla iseler kendi aralarında bir başkan seçerler. Başkan aynı zamanda grubun sözcüsüdür. Mahalli meclis üyeleri parti tüzük ve programına uyarlar. Bunlar ayrıca kendi mahalli kongreleri ile üst kurul ve kendi grup kararlarına uymak zorundadır.

B Ö L Ü M VII

Disiplin Cezaları ve Koğuşurma Usulü

A — DİSİPLİN CEZALARI

MADDE 43 — Üyelere verilecek disiplin cezaları dört türdür : Uyarma, Kınama, bir veya iki yıl süreli geçici çıkarma ve Partiden kesin olarak çıkarma.

Uyarma ve Kınama : Yetkili parti organlarının kendisine verdiği parti ödevini savsaklayan veya yetkisini aşan üyeye uyarma; tekerrürü halinde veya durumun ağırlığına göre kınama cezası verilir. Kınama cezası kesinleşen üye ödev gördüğü organdan düşürülür; o dönemde aynı organda görev alamaz.

Geçici Çalıştırma ve çıkarma : Aşağıdaki fiilleri işleyen üyelere durumlarının ağırlığına göre Partiden bir veya iki yıl süreli geçici çıkarma, yahut Partiden kesin olarak çıkarma cezası verilir:

a) Parti programına, tüzük ve yönetmelik hükümlerine ve bunları açıklayan parti yorumları ile parti organları tarafından verilen kararlara karşı cephe almak veya bunların uygulanmasını engellemek;

b) Başka parti adaylarına veya bağımsızlara oy vermek, veya onlar yararına propaganda yapmak veya parti adayları aleyhinde çalışmak;

c) Partiyi özel çıkarlara âlet etmek;

ç) Parti teşkilâtının birliğini veya parti içindeki dayanışmayı bozacak şekilde davranmak veya parti organlarından gizli ve parti aleyhinde maksatlı faaliyetleri sabit olmak;

d) Parti içinde kişilerle uğraşmayı alışkanlık haline getirmek;

e) Parti parasını veya malını çalmak, emniyeti suistimal yolu ile zimmetine geçilmek veya aynı suçlara iştirak etmek ve bu suçları mahkeme kararı ile kesinleşmiş olarak.

MADDE 38 — Muhtarlık bölgelerindeki parti işleri ve ilçe ile parti üyeleri arasındaki her türlü münasebet parti görevlileri vasıtasıyla yürütülür.

Parti görevlisi İl veya İlçe yönetim kurulu tarafından her zaman görevinden alınabilir.

B Ö L Ü M VI Parti Meclis Grupları

A — Parlamento grupları

MADDE 39 — T.B.M.M.'nin partili üyeleri, buldukları meclislerde (Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu), Partinin Meclis gruplarını kurarlar, Millet Meclisi Grubu ile Cumhuriyet senatosu Grubu, birleşerek partinin T.B.M.M. Grubunu vücuda getirirler.

Partinin meclis grupları en az on kişiden kurulur, Meclislerdeki parti üyelerin sayısı onar kişiden azsa, bunlar bir başkan etrafında gene topluca hareket ederler.

Partinin Genel Başkanı, üyesi bulunduğu Meclis Grubunun ve T.B.M.M. Parti Grubunun başkanıdır. Genel Başkan Parlamento üyesi değilse, grup başkanlıklarına Genel Sekreterler getirilir. Onlar da Parlamento üyesi değilse üyeler aralarından birini başkan seçerler.

Meclis Gruplarının sözcülüğünü Başkanlar veya grup Yönetim Kurulunca görevlendirilen üyeler yaparlar.

MADDE 40 — Partili milletvekilleri ile senatörler, parlamento çalışmaları :

a) Parti program ve tüzüğüne, Büyük Kongre kararlarına ve Genel Yönetim Kurulu ile Merkez Yürütme Kurulu karar ve direktiflerine ve grup kararlarına uymakla görevlidirler ;

b) Partinin Merkez organlarınca veya grupça karara bağlanmış olan konularda, parti program ve tüzüğü çerçevesi içinde görüşlerini açıklamakta ve oylarını kullanmakta serbesttirler.

MADDE 41 — Parti Parlamento Grupları ile organlarının çalışma, seçim ve görüşme usulleri Genel Yönetim Kurulunca hazırlanacak bir iç yönetmelik düzenlenir. Bu yönetmelik daha sonra T.B.M.M. Grubu Genel Kurulu tarafından değiştirilebilir. İç yönetmelik Parti program ve tüzüğüne aykırı hükümler taşıyamaz.

B — MAHALLİ MECLİS GRUPLARI

seçilir Seçimden önce yoklama yapılarak, kongre çoğunluğunun bulunduğu tesbit edilir. Genel Yönetim Kurulu, mevcut delegelerin üçte iki çoğunluğu ve gizli oy sayımla parti üyeleri arasından seçilen 41 asil üyeden kurulur. Birinci oylamada bu çoğunluğu sağlayamayan adaylar için ikinci defa oylama yapılır. İkinci oylamada Üçün cü oylamada üçte iki çoğunluk sağlayamayanlar arasından, üç oylamada toplam olarak en çok oy almış olanlar seçilmiş sayılır. Asil üye sayısı dolduktan sonra en çok oy alan adaylar, oy sıralarına göre yedek üye seçilmiş sayılırlar. Yedek üye sayısı 20 dir.

Genel Başkan bu kurulun da başkanıdır.

İki kongre arasında asil üye sayısı azalırsa boşluklar, aldıkları oy sayısına göre yedek üyelerle doldurulur.

Yedek üyeler toplantılara katılırlar; söz hakları vardır, oy hakları yoktur.

Görev ve yetkileri :

MADDE 15 — Genel Yönetim Kurulu, iki Büyük Kongre arasında Parti tüzük ve programına ve Büyük Kongre kararlarına uymak şartıyla, Partiyi ilgilendiren hususlarda karar almak yetkisine sahiptir. Parti işlerini düzenleyen parti yönetmelikleri de bu organ tarafından yapılır. Genel Yönetim Kurulu, zorlayıcı sebepler dolayısıyla Büyük Kongrenin toplanmadığı hallerde Partinin hukuki varlığına son verilmesiyle, tüzük ve programının değiştirilmesi dışında bütün kararları alabilir. Genel Yönetim Kurulu bu görev ve yetkilerini Merkez Yürütme Kurulu eliyle kullanır. Genel Yönetim Kurulu, Büyük Kongrenin kapanışından sonra, salt çoğunlukla, derhal toplanır. Nisap olmadığı takdirde 15 gün sonra için vaki davet üzerine hazır bulunanlarla toplanır. Yeni Başkan, Genel Sekreterler ve Merkez Yürütme Kurulu seçilinceye kadar eskilerinin görevleri devam eder. Genel Yönetim Kurulu ilk toplantısında asil üyeleri arasında, asil üye tam sayısının üçte iki çoğunluğu ve gizli oy, açık sayımla bir dönem için Parti Genel Başkanını seçer. İlk iki oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa, üçüncü oylamada mevcudun üçte iki çoğunluğu ile yetinilir. Yine gerekli çoğunluk elde edilemezse, üç oylamada toplam olarak en çok oy kazanmış olan aday Genel Başkan seçilmiş sayılır. Aynı kimsenin üst üste Genel Başkan seçilmesi caizdir.

Genel Yönetim Kurulu aslı üyeler arasında, üye tam sayısının üçte iki çoğunluğu, gizi oy ve açık sayımla merkez Yürütme Kurulunu ve yedeklerini seçer. İlk iki oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa üçüncü oylamada mevcudun üçte iki çoğunluğu ile yetinilir. Gerekli çoğunluk yine sağlanamazsa üç oylamada, toplam olarak en çok oy almış olan seçilmiş sayılır.

Genel Yönetim Kurulu, Merkez Yürütme Kurulunun aslı üyeleri görevden affedebilir. Genel Sekreterler Genel Başkanın teklifi ile oy ve açık sayımla Genel Sekreterliğe seçer. Genel Sekreterlerden biri işçi veya sendika yöneticisi olacaktır.

Genel Yönetim Kurulu, Merkez Yürütme Kurulunu denetler. Üye tam sayısının üçte iki çoğunluğunun vereceği kararla, Merkez Yürütme Kurulunun tamamını veya bir kısmını ve Genel Sekreterleri görevden affedebilir. Genel Sekreterler Genel Başkanın teklifi ile de görevden düşürülebilir. Genel Başkanın görevden düşürülmesi için Genel Yönetim Kurulu üye tam sayısının en az üçte birinin gerekçeli yazılı teklifi ve Genel Yönetim Kurulu üye sayısının üçte ikisinin çoğunluk kararı şarttır.

Toplanması :

MADDE 16 — Genel Yönetim Kurulu Genel Başkanının başkanlığında olağan olarak 3 ayda bir defa toplanır. Bu toplantı gündem maddeleri bitinceye kadar sürer Genel Yönetim Kurulu üye sayısının 1/5 inin isteği ile gündeme yeni maddeler konulabilir. Gelecek toplantı yer ve gününü Kurul kendisi tayin eder. Olağanüstü toplantılarını Genel Başkanın isteği ile veya kendi üyelerinin 1/3 inin yazılı isteği ile yapar. Olağanüstü toplantılar için çağrı, Genel Başkan tarafından yapılır.

C — MERKEZ YÜRÜTME KURULU

Kuruluş :

MADDE 17 — Merkez Yürütme Kurulu Partinin en yüksek yürütme organıdır. Genel Yönetim Kurulunun iki toplantısı arasında partinin yüksek menfaatlerinin gerektirdiği kararları almakla görevlidir.

Merkez Yürütme Kurulu, Genel Yönetim Kurulunun 15. maddede gereğince seçtiği 12 asil üye ile Genel Başkanın kuruluştur. Genel Sekreterler bu sayıya dahildir. Merkez Yürütme Kurulunun 6 da

Yönetim Kurulu veya Merkez Yürütme Kurulu kararına aykırı olmaz.

Genel Başkan, program ve Büyük Kongre kararları ışığında Parti siyasetini çizmekte, Partiyi sevk ve idare etmekte, partinin birliğini korumakla, parti organlarının çalışmalarını âhenleştirmek, hülâsa Partinin etkin bir siyasi kuvvet haline gelmesi için gerekli bütün işleri yapmakta, Parti Genel Yönetim Kurulu ve Merkez yürütme Kurulu ile birlikte ve ortaklaşa görevli ve sorumludur.

Genel Başkan, Genel Yönetim Kurulu ve Merkez Yürütme Kurulu ve Başkanlık Bürosu toplantılarına başkanlık eder. Bu kurulları gerekli gördüğü zaman gündemini kendi hazırlayarak toplantıya çağırır; Genel Yönetim Kurulu ve Merkez Yürütme Kurulu kararlarının uygulanması Genel Sekreterler ile birlikte sağlar; Büyük Kongreyi açar ve çalışma raporunu okur.

B — GENEL SEKRETERLER

Seçimi :

MADDE 35 — Genel Sekreterler tüzüğü 15. maddesinde gösterilen şekilde seçilirler.

MADDE 36 — Genel Sekreterler Genel Başkanın en yakın iş arkadaşları ve yardımcılarıdır. Genel Başkanın direktifi altında Genel Yönetim Kurulunun ve Merkez Yürütme Kurulunun kararlarını uygulanmasını sağlarlar. Genel Sekreterler Partinin bütün yazı işlerini, Başkanlık Bürosu vasıtasıyla yürütür.

Parti birliğini korumak; parti organlarının âhenli çalışmalarını sağlamak ve teşkilâtı denetlemek Genel Sekreterlerin başlıca görevidir.

Genel Başkanın bulunmadığı zamanlarda Başkana kıdem sırasıyla vekâlet ederler. Aralarındaki iş bölümü Merkez Yürütme Kurulunca hazırlanacak bir yönetmelikte belirtilir.

B Ö L Ü M V

Partinin Görevlileri

MADDE 37 — Köy ve mahalle muhtarlık bölgelerinde partiye kayıtlı bulunan üyeler ikiyi geçtiği takdirde, yılda bir ilçe yönetim kurulunun bildireceği tarihte aralarında toplanarak bir parti görevlisi ile bir de yedeğini seçerler.

disi kararlaştırır. Gündemleri Başkan ve Sekreter hazırlar.

F — İL HAYSİYET DİVANLARI

Kuruluş :

MADDE 30 — İl Haysiyet Divanları İl Kongrelerince gizli oy açık sayım ile seçilen 3 asil üyeden kuruludur. Ayrıca iki de yedek üye seçilir.

İl Haysiyet Divanı üyeleri İl veya İlçe Yönetim Kurullarında görev alamazlar. İlk toplantıda İl Haysiyet Divanı üyeleri aralardan bir başkan ve bir raportör seçerler.

Görev ve Yetkileri :

MADDE 31 — İl Haysiyet Divanları; mahalli meclis grupları, ilçe yönetim kurulları başkanları ve üyeleri, ilçe denetçileri, parti görevlileri ve parti üyeleri hakkında disiplin cezaları verir.

İl Haysiyet Divanı kararlarına karşı ilgililer Merkez Haysiyet Divanında itiraz edebilirler.

Toplanması :

MADDE 32 — İl Haysiyet Divanları İl Yönetim Kurulunun çağırısı üzerine toplanır.

B Ö L Ü M İ V

Parti Genel Başkanı ve Genel Sekreterler

A — GENEL BAŞKAN

Seçimi :

MADDE 33 — Genel Başkan, Tüzüğün 15. maddesinde gösterilen şekilde seçilir. Genel Başkanlık boşaldığı takdirde Genel Yönetim Kurulu yine kendi üyeleri arasından gizli oy açık sayımla bir Genel Başkan seçer. Yeni Başkanın görev ve yetkileri gelecek büyük kongreye kadar devam eder.

Genel Başkan Cumhurbaşkanlığına seçilirse, Parti Başkanlığının ayrılmış sayılır.

Görev ve Yetkileri :

MADDE 34 — Genel Başkan Partiyi temsil eder. Parti adına demeç vermek yalnız Genel Başkanın hakkıdır. Genel Başkanın yetki vereceği Merkez Yürütme Kurulu üyelerinden biri de bu hakkı kullanabilir.

Genel Başkanın veya yetkilendirdiği kimsenin parti adına vereceği demeç, Parti programına, Büyük Kongre kararlarına, Genel

yedek üyesi vardır.

Genel Başkan Merkez Yürütme Kurulunun da başkanıdır.

Merkez Yürütme Kurulu seçiminden sonraki üç gün içinde ilk toplantısını yapar. Asli üyeler arasında birini Genel Saymanlığa seçer ve üyeleri arasında görev taksimi yapar.

Genel Sayman yardımcılarını ile birlikte Genel Merkezin hesap işlerini yürütür ve teşkilât kademelerinin hesaplarını denetler.

Görev ve Yetkileri :

MADDE 18 — Genel Yönetim Kurulu adına hareket eden Merkez Yürütme Kurulunun başlıca görev ve yetkileri şunlardır;

a) Büyük Kongre kararlarını ve Genel Yönetim Kurulu kararlarını uygulamak; bunları gerçekleştirilmesi için gerekli her türlü işlemi yapmak;

b) Partinin teşkilâtını genişletmek, işçi sınıfını ve emekçi halk yığınlarını parti programı ışığı altında eğitmek, aydınlatmak ;

c) Partinin program ve tüzüğü gereğince bütün parti teşkilâtını yönetmek ve denetlemek;

ç) Belirli üyeler hakkında usulüne uygun olarak bizzat yapılmış af müracaatlarını inceliyerek karar vermek;

d) Parti Genel Yönetim Kuruluna, 2 toplantı arasındaki çalışmalarını ve Dünya ve Yurt olayları hakkında rapor sunmak ve Genel Yönetim Kurulu toplantılarının gündemini hazırlamak;

e) Parti faaliyetleri ile ilgili büroları kurup çalışmalarını düzenlemek ve denetlemek;

f) Partinin görüşlerini ve siyasetini memleket genel oyuna açıklamak; desteğini kazanmak;

g) Büyük Kongre'yi hazırlamak;

h) Büyük Kongreye sunulacak teklif maddelerini tesbit etmek (Merkez Yürütme Kurulu, Büyük Kongre'den en az 4 ay evvel Yurt ve Dünya meselelerine dair Büyük Kongreye sunulacak teklif maddelerini hazırlar, teşkilâta bildirir ve basın yolu ile yayar. Her teşkilât kademesi bu maddeler üzerinde üyeleri arasında tartışma konferansları tertipler, teklif maddelerini eklenmesini istediği yeni maddeleri bir ay içinde teklif olarak Merkeze bildirir. Merkez Yürütme Kurulu, durumu bir kere daha incelendikten sonra Büyük Kongre gündemine girecek olan teklif maddelerini kesinlikle tesbit eder ve Genel Yöne-

tim Kurulunun onayına sunar);

i) Büyük Kongre'de seçimi yapılacak Parti Merkez Organlarına ait aday listesini hazırlamak (bu listede yer alan aslı ve yedek adayların niçin tercih edildiği, yapmış olduğu hizmetler belirtilerek gösterilir. Maksat Büyük Kongrenin seçimle ilgili yıpratıcı faaliyetlerden uzak kalmasını sağlamak, partiye en iyi hizmet edecek olan kimselerin seçilmesini mümkün kılmak için delegelere objektif bilgiler sunmaktır. Delegeler sunulan listedeki kimseleri seçip seçmemekte serbesttir);

j) Partinin kesin hesap, biânço ve bütçesini hazırlamak;

k) Büyük Kongrede okunacak çalışma raporunu hazırlamak ve Genel Yönetim Kurulunun onayına sunmak;

l) Seçim kanunları ve Siyasî Partiler Kanun gereğince Genel Merkezce gösterilecek kısmını seçmek, yer ve sıralarını belirtmek ve Partinin katılacağı diğer seçimlerde kanun engelleyici hükümleri bulunmadığı hallerde aday listelerini tertipleme veya alt kademelerde tertiplenmiş listeleri inceleyip, listeyi sunan alt kademenin de görüşünü aldıktan sonra gerekli gördüğü değişiklikleri yaparak onaylamak;

m) Tüzükte sayılı görevlerin yerine getirilmediğini tesbit ettiği; yahut partinin genel politikasına aykırı veya partinin varlığını ve gelişmesini tehlikeye düşüren tutum ve davranışta bulunduğu kanaat getirdiği takdirde, derhal seçeceği 3 kişilik geçici bir kurul marifetiyle idare edilmek ve karar gününden en geç 45 gün içinde olağanüstü kongrede yeni yönetim kurulu seçilmek şartıyla il veya ilçe yönetim kurullarına işten el çektirmek.

Toplanması:

MADDE 19 — Merkez Yürütme Kurulu haftada en az bir defa Genel Merkezde Genel Başkanın başkanlığında toplanır. Gelecek toplantı gününü kendisi tayin eder. Gündemi Başkanlık Bürosu hazırlar. Üyelerin 1/3'ünün isteği ile gündeme yeni maddeler konulabilir.

Bürolar:

MADDE 20 — Merkez Yürütme Kurulu tarafından kurulan ve bu kurula bağlı olarak çalışan başlıca bürolar şunlardır:

- Başkanlık Bürosu;
- Parti Teşkilât Bürosu;

sını Merkez Yürütme Kurulu kongreden evvel belli eder.

Görev ve Yetkileri :

MADDE 28 — İl Yönetim Kurullarının başlıca görev ve yetkileri şunlardır :

a) Genel Merkezin karar ve direktiflerini yerine getirmek, bunların ilçe teşkilâtı tarafından uygulanmasını sağlamak;

b) İl Kongresinin kararlarını gerçekleştirmek;

c) İlçe Yönetim Kurullarının çalışmasını âhenleştirmek;

ç) İlçe Yönetim Kurullarından çalışmaları hakkında rapor

temek, bu raporları incelemek, yetkisi içinde olan hususları kararlaştırmak, tenkit edilecek yerleri varsa yazılı tenkidlerini İlçe Yönetim Kurullarına bildirmek, Genel Merkezin yetkileri ile ilgili hususlardaki rapor ve teklifleri Merkeze iletmek;

d) Yeni İlçe Yönetim Kurulları kurarak Parti teşkilâtını genişletmek, Partinin emekçi halk yığınları tarafından benimsenmesi için çalışmak;

e) Parti görevlilerinin il çapında bütün mahalle ve köylere yayılmasına çalışmak ve bunların çalışmaları il ölçüsünde âhenleştirmek;

f) İlçe Yönetim Kurullarında çalışan partililerin siyasî, sosyal ve ekonomik meselelerdeki bilgilerini arttırmak için kurslar açmak;

g) Belirli sürelerde parti görevlilerini il merkezlerinde toplayıp bunların, mahallerindeki ve köylerdeki durumu öğrenmek ve gerekli direktifleri vermek;

h) İl Kongresini ve gündemini hazırlamak; çalışma raporunu, İl bütçesini ve İl Yönetim Kurulu adayları listesini kongreye sunmak;

i) Altı ayda bir Merkez Yürütme Kuruluna, ilin ve bağlı ilçelerin hesap durumu hakkında rapor vermek.

İlçe Yönetim Kurulu, İl Yönetim Kurulunun görev ve yetkilerine kendi kademesinde sahiptir. İl Yönetim Kurulunun gördüğü işlerin benzerlerini kendi kademesinde görür; özellikle parti görevlilerinin seçimini ve çalışmalarını birinci derecede yürütür.

Toplanması :

MADDE 29 — İl ve İlçe Yönetim Kurulları haftada en az bir kere toplanır. Kararlar salt çoğunlukla alınır. Toplantı günlerini ken

veya Yönetim Kurulunun çekimesi takdirinde üst kademe Yönetim Kurulunca görevlendirilecek bir delege tarafından yoklama yapıldıktan sonra, seçilmiş delegelerinin tam sayısının salt çoğunluğu ile açılır. Çoğunluk sağlanamazsa toplantı bir hafta içinde çoğunluk aranmaksızın yapılır, durum delegelere duyurulur.

Kongrelerde bir başkan ve iki yardımcı ve gereği kadar sekreter seçilir.

Her kongrenin gündemi kendi kademesi Yönetim Kurulları tarafından ve Merkez Yürütme Kurulunun görülmesini istediği konuları mutlaka içine almak suretiyle hazırlanır.

Kongreler işlerini kolaylaştırmak üzere gereği kadar komisyon seçerler.

Kongrelerde Yönetim Kurullarına seçilen üyelerin hüviyetleri bir hafta içinde o yerin en büyük Mülkiye Amirine bildirilir.

İl ve İlçe Kongre kararları ilân edilir.

E — İL ve İLÇE YÖNETİM KURULLARI

Kuruluş :

MADDE 27 — İl Yönetim Kurulları, İl Kongrelerince gizli oy ve açık sayımla seçilen 7-13 üyeden kurulur. Kongre 3 de yedek üye seçer.

İlçe Yönetim Kurulları, İlçe Kongrelerince gizli oy ve açık sayımla seçilen 5-9 aslı üyeden kurulur. Kongre 3 de yedek üye seçer.

İl ve İlçe Yönetim Kurullarına seçilen üyeler seçimlerini takip eden ilk hafta içinde toplanırlar, aralarından bir başkan ve bir sayman seçerler, üyeler arasında iş bölümü yaparlar.

Başkan, İl Kademesinde Partiyi temsil eder. Parti tüzel kişiliği adına dava açma ve dâvada husumet yetkisi kendi kademesinde başkana aittir. Başkan. Partinin yazışma işlerini kuruldan kendisine seçeceği bir yardımcı sekreterle birlikte yürütür.

Sayman İl'in hesap işlerine bakar.

İlçe Yönetim Kurullarında, kurulun ilk toplantısında kendi üyeleri arasından seçeceği Başkan da aynı yetkileri kendi kademesinde kullanır; Ona da Yönetim Kurulundan seçeceği bir sekreter yardım eder. İlçe Yönetim Kurulu içinden seçilen Sayman, İlçenin hesap işlerini yürütür.

İl ve İlçe Yönetim Kurullarına seçilecek üyelerin kesin sayı-

- c) Sendikalar ve Meslekî Teşekküller Bürosu;
- c) Köy İşleri Bürosu;
- d) Propaganda ve Basın Bürosu;
- e) Bilim ve Araştırma Bürosu;
- f) Kültür İşleri Bürosu;
- g) Malî İşler Bürosu;
- h) Gençlik Teşkilâtı Bürosu;
- i) Kadınlar Teşkilâtı Bürosu;

Gerektikçe başka bürolar da kurulur. Bürolar isimlerinin anlatıldığı işlerle uğraşırlar. Her büroya Genel Yönetim Kurulu veya Merkez Yürütme Kurulu üyelerinden veya parti üyelerinden seçilmiş bir sekreter başkanlık eder. Bunlar Merkez Yürütme Kurulunca seçilir.

Başkanlık Bürosu: Genel Başkana bağlı olarak kurulur ve Genel Sekreterlerin direktifi altında çalışır. Bu büro diğer büroların çalışmalarını plânlar ve ahenkleştirir. Bunların çalışma sonuçlarını değerlendirir; Parti alt kademe organlarına Merkez Yürütme Kurulu adına müşahhas direktifler verir; Partinin genel siyasetini uygular; gerekli tedbir ve kararları alır. Bu işlerde Genel Sekreterler, gereği kadar yardımcı kullanırlar. Partinin yazışma işlerini de bu büro yürütür

Bilim ve Araştırma Bürosu : Merkez Yürütme Kurulunca seçilmiş bir sekreterin başkanlığında ekonomi, maliye, hukuk, tarih ve sosyoloji gibi sosyal bilim uzmanlarından olmak üzere en az üç kişiden kurulur.

Görevi : Genel Başkanın veya Sekreterlerin incelenmesini istedikleri konuları Parti programı ve bilim ışığında inceleyip konuyu açıklayan bir rapor hazırlamak ve Başkanlık Bürosuna sunmaktır.

Bilim ve Araştırma Bürosu incelenmesinde parti için yararlı gördüğü konuları da kendiliğinden ele alıp inceleyebilir. Hazırladığı raporu Başkanlık Bürosuna sunar.

Bilim ve Araştırma Bürosu gerekli görürse, partili olmayan bilim adamlarının veya uzmanların fikirlerinden de yararlanabilir; bir konuyu bunlarla birlikte tartışmak üzere seminerler tertip edebilir. Hülâsa partinin bilimden yararlanması için bütün gücü ile çalışır.

Bilim ve Araştırma Bürosu bir danışma organıdır.

Öteki büroların çalışma konuları ve şekilleri Merkez Yürütme

Kurulunca hazırlanacak birer yönetmelikle düzenlenir.

Ç — MERKEZ HAYSİYET DİVANI

Kuruluş :

MADDE 21 — Merkez Haysiyet Divanı Büyük Kongre tarafından seçilir. Merkez Haysiyet Divanı mevcut delegelerin üçte iki çoğunluğu ve gizli oy açık sayımla, üyeler arasından seçilen 7 asil üyeden kurulur. Birinci oylamada bu çoğunluğu sağlayamayan adaylar için ikinci defa oylama yapılır. İkinci oylamada da gerekli çoğunluğu sağlayamayanlar üçüncü oylamaya girerler; üçüncü oylamada üçte iki çoğunluk sağlayamayanlar arasından üç oylamada toplam olarak en çok oy alan adaylar, oy sırasına göre yedek üye seçilmiş sayılırlar. Yedek üye sayısı (3) tür.

Merkez Haysiyet Divanına seçilen üyeler Genel Yönetim Kurulunda, Merkez Yürütme Kurulunda ve partinin diğer organlarında görev alamazlar.

İlk toplantıda Merkez Haysiyet Divanı üyeleri bir başkan, iki raportör seçerler.

Görev ve yetkileri:

MADDE 22 — Merkez Haysiyet Divanı; Genel Yönetim Kurulu üyeleri Merkez Haysiyet Divanı üyeleri, İl Yönetim Kurulları üyeleri İl Haysiyet Divanları üyeleri ve Parlâmento grupları üyeleri hakkında doğrudan disiplin cezaları verir.

İl Haysiyet Divanlarınca verilen ve itiraz olunan kararları inceleyip kesin karara bağlar.

İl Haysiyet Divanları arasında çıkacak selâhiyet ihtilâflarını halleder. İl Haysiyet Divanının bulunmadığı veya toplanamadığı hallerde onun görevlerini de üzerine alır.

Merkez Haysiyet Divanının kararları kesindir.

Toplanması:

MADDE 23 — Merkez Haysiyet Divanı, Genel Başkan veya Genel Sekreterlerin veya kendi başkanının çağrısı üzerine toplanır.

D — İL ve İLÇE KONGRELERİ

Kuruluş :

MADDE 24 — İl Kongresi, o ile bağlı ilçelerin, sayısı (1000) i aşmamak üzere, kimlik kartını o yıl içinde vize ettirmiş her ilk (10) veya daha az sayıda üyesi için (1) ve ondan sonra gelen her tam

(10) üye sayısı için (1) delege hesabı ile seçilip gönderilecekleri delegelerden kurulur. O seçim çevresinin partili Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ile İl Yönetim Kurulu ve İl Haysiyet Divanı üyeleri il kongresinin tabii delegeleridir; ancak geçici il yönetim kurulu üyelerine tabii üyelik hakkı tanınmaz.

İlçe kongresi, sayısı (600) ü aşmamak üzere, o ilçeye kayıtlı ve kimlik kartını o yıl için vize ettirmiş bütün üyelerin iştirakile kurulur.

Delege sayısı herhangi bir ilde veya ilçede sırasile (1000) ve (600) ü aşacak olursa, Merkez Yürütme Kurulu kaç kişiye bir delege seçileceğini kongreden önce tayin ederek bildirir.

Görev ve Yetkileri :

MADDE 25 — İl ve İlçe Kongrelerinin başlıca görev ve yetkileri şunlardır :

- Gündemde yazılı olan maddeleri görüşüp karara bağlamak;
- Yönetim Kurullarının çalışma raporlarını incelemek, teklif ettikleri maddeleri tartışıp gerekli kararı almak;
- Bütçeyi kabul etmek;
- Kesin hesap raporunu incelemek ve organları ibra etmek;
- Bir üst kongreye gidecek delegeleri ve organları seçmek;
- Mahalli işleri, Yurt ve Dünya olaylarını program ışığında tartışmak (Katılan delegelerin en az 1/20 inin isteği ile gündeme yeni maddeler ilâve edilebilir.)

Toplanması :

MADDE 26 — İl ve İlçe Kongreleri, yılda bir kere ve mevsim şartlarına göre Yönetim Kurullarınca tayin edilen tarihte toplanırlar.

İl Kongreleri olağanüstü toplantılarını delegelerin 1/5 inin isteği veya Yönetim Kurullarının kararı ile yapar. Ancak gerek bu istek, gerek Kurul kararının, Merkez Yürütme Kurulu tarafından onaylanmış olması şarttır.

İlçe Kongrelerinin olağanüstü toplantıları o ilçede kayıtlı üyelerin 1/5 inin isteği üzerine veya İlçe Yönetim Kurullarının kararı ile yapılabilir. Ancak gerek istek gerek İlçe Yönetim Kurullarının bu kararının Merkez Yürütme Kurulu tarafından onaylanmış olması şarttır.

İl ve İlçe Kongreleri, ilgili Yönetim Kurullarının Başkanları